

סיפורו של בית החולים בצפת

סיפורו של המרכז הרפואי "זיו" מתחיל בשלהי המאה התשע-עשרה עת רכשה משפחת רוטשילד אדמה בצפון העיר לשם הקמת בית חולים יהודי. כמו רוב הקהילות בארץ התגוררו גם יהודי צפת בתנאי תברואה ירודים. התחלואה הייתה רבה ושיעור התמותה של ילדים הגיע לכ-70%! נעשו אמנם ניסיונות לשיפור המצב, והקהילה היהודית הפעילה שירותים שונים לתמיכה בחולים, אך את עיקר אפשרויות האשפוז באזור סיפקו המיסיון האנגלי והסקוטי.

בית החולים הדסה בשנות העשרים

בשנת 1910 נחנך סוף סוף, בתרומת משפחת רוטשילד, בית חולים יהודי בצפת. המוסד עתיד היה להחליף שמות, מיקום, מבנים ובעלויות, אבל גם אחרי כמאה שנים הוא עדיין מגיש עזרה רפואית לחולים. תחילת פעולתו הייתה במתכונת מוגבלת, ומה ששינה את המצב היה אירוע טרגי שהתרחש במירון בל"ג בעומר 1911: בעת הילולת הרשב"י נהרגו תשעה אנשים ונפצעו 26 בהתמוטטות גגו של אחד המבנים. במונחים של היום היה זה "אירוע רב-נפגעים", ובית החולים נעזר בתרומות כדי להתמודד עם המצב. בהמשך גויסו סכומים נוספים להבטחת קיומו של המוסד, שנקרא "בית החולים הכללי צפת" או "בית החולים העברי", ופעולתו נמשכה עד 1916. בהיותו שייך למשפחת רוטשילד הצרפתית הוכרז במלחמת העולם הראשונה כרכוש אויב ושימש את הצבא התורכי.

בשנת 1918 חודשה הפעילות בבית החולים בעזרת "קבוצת עזרה מדיצינית של ציוני אמריקה", לימים ארגון הדסה, שהפעיל את המוסד שנים רבות. בין הרבים שאושפזו בו בשנות העשרים והשלו שים הייתה גם רחל המשוררת, ששהתה בו ב-1925. על הרופא שטיפל בה, ד"ר קריגר, כתבה:

יש עיר נידחת בגליל, ולרופא אותה העיר חלוק עם כיס זעיר.	אין פלא בדבר עד כאן: חלוק רופאים עם כיס קטן חזון מאוד רגיל.	עד כאן אין פלא. אך פתאום בכיס הקט נמצא מקום, נמצא מקום בו די למה שהוא רחב כים, למה שהוא פועם וחם, רוצה, סובל וחיי!	לב בת-אדם בכיס הצר. היאמן כי יסופר?... *
--	---	---	--

רבים מחלוצי העליות הראשונות טופלו בבית החולים הדסה, ביניהם יצחק בן צבי ומשה שרת; א"ד גורדון ומיכאל הלפרין, שז'בוטינסקי בא לבקרו על ערש דווי. נתן איכר, איש ביתניה, אושפז כאן בגלל מלריה וכתב להוריו שמדובר בבית חולים מודרני ונקי, הרופאים נהדרים ויש ספרים בגרמנית!

מאמצע שנות העשרים עלו לארץ חולי שחפת רבים, ובהדרגה הקדיש בית החולים יותר ויותר מיטות לטיפול במחלה.

מ-1936 היה בית החולים הדסה למוסד האשפוז המרכזי לחולי ריאה בארץ-ישראל, למורת רוחם של תושבי צפת והסביבה, שנאלצו לקבל טיפול רפואי חלקי בבית החולים המנדטורי שנפתח ב-1933 בדרום העיר, או לכתת רגליהם לטבריה. עם זאת, במאורעות השונים המשיך בית החולים לקלוט נפגעים ונתן מקלט ל נשק לא-חוקי ולנאשים רדופים. במלחמת העצמאות הוכרז כבית חולים צבאי מספר 7.

ב-1952 הועברה פעילות הדסה בצפת למבנים ששימשו עד המלחמה את בית החולים המנדטורי, ובמבנה בית החולים הישן של רוטשילד נפתח ב-1954 בית יולדות ממשלתי. אך הדסה לא האריכה לפעול בצפת.

ב-1957 עבר בית החולים לרשות המדינה ויחד עם בית היולדות היו **לבית החולים הממשלתי הכללי בצפת**. עם הגידול במספר תושבי האזור והוספת מחלקות בבית החולים הוחלט לבנות לו מבנה חדש בדרום העיר, באזור הצופה אל הכנרת והרי הגליל המרכזי. אבן הפינה הונחה בסוף שנות השישים.

ב-1973, בעיצומה של מלחמת יום הכיפורים, הופעל המבנה הנוכחי של בית החולים, שקיבל את השם **בית החולים הממשלתי "רבקה זיו"**. גם לאחר העברת עיקר הפעילות למתחם החדש ממשיך בית החולים להחזיק בבנייני בית החולים המנדטורי, ומפעיל בהם מרכז לבריאות הנפש. מבנה בית החולים רוטשילד, שבו החל הכל, שינה את ייעודו כבית מרפא והיום, לאחר שעבר שיפוץ מרשים, פועלת בו המכללה האקדמית צפת.

בית החולים בצפת, בגלגוליו השונים, משרת את תושבי האזור כבר מאה שנים. הוא מוסד האשפוז המרכזי של צפון מזרח המדינה, וקלט אלפי פצועים במלחמות ישראל ובמבצעים צבאיים. אלפים רבים מתושבי הצפון והמדינה טופלו בו ואלפי תינוקות נולדו בחדרי הלידה שלו.

היום - המרכז הרפואי "זיו" הוא מוסד מודרני ומתקדם המפעיל מחלקות, מכונים ומרפאות, לצד מחלקת מחקר, בית ספר לסייעוד ויחידה להתפתחות הילד. כל אלה פועלים בעזרת ציוד חדיש ועל ידי מיטב הצוותים הרפואיים, וזוכים בהערכת המטופלים ומשפחותיהם.